

PREVISIONS

La persistència dels desequilibris en el sistema financer i la retirada dels estímuls fiscals, amb l'objectiu de reduir el dèficit públic, continuaran condicionant negativament la recuperació econòmica durant l'any 2011.

En aquest escenari, el creixement de la demanda nacional en relació amb l'any 2010 podria ser pràcticament nul, circumstància que faria que el procés de recuperació depengués del sector exterior. Tot i que és previsible una desacceleració del ritme de creixement de les exportacions respecte a l'any 2010, la variació del saldo exterior podria situar-se en aproximadament l'1%.

Per les raons anteriors, és previsible que el creixement del PIB l'any 2011 difícilment pugui superar l'1%, sent en tot cas insuficient per generar ocupació neta.

El sector exterior, malgrat que ha de tenir una importància estratègica crucial i creixent en el model de creixement i en la millora de la competitivitat de l'economia catalana, no podrà suplir però la demanda nacional. Aquesta circumstància fa aconsellable no dipositar totes les expectatives de creixement futur en l'aportació del saldo exterior, atès que la seva evolució és, a més, molt depenent de variables exògenes a la política econòmica catalana i espanyola, com ara les tensions inflacionistes en mercats internacionals estratègics (com el de matèries primeres), o l'evolució dels tipus de canvi.

El creixement del PIB l'any 2011 difícilment podrà superar l'1%

Entre els components de la demanda nacional privada és probable que el 2011 el creixement del consum de les llars se situï també al voltant de l'1%, en qualsevol cas inferior al de l'any anterior. Les causes principals que fan previsible aquesta desacceleració són l'elevat endeutament de les llars i l'evolució negativa del mercat de treball i de la renda real disponible —que es pot accentuar per la intensificació de les pressions inflacionistes-. Addicionalment, l'actuació de les administracions públiques estarà seriosament condicionada pel compromís de reduir de forma notable el dèficit públic, fet que provocarà un descens de la seva despesa en consum i inversió respecte dels primers anys de crisi, en què es va comportar de manera anticíclica .

Pel que fa a l'evolució de la formació bruta de capital fix, és plausible projectar un nou descens de la inversió en construcció, d'entre el -5% i el -6%. Es tractaria d'un ajust significativament inferior al dels dos anys anteriors atès que de manera progressiva es va reduint el diferencial entre els habitatges iniciats i els acabats. En canvi, el descens significatiu acumulat des de l'any 2009 per la inversió en béns d'equipament fa que gairebé no es cobreixi el consum de capital fix, fet pel qual és d'esperar un repunt en el creixement dels fluxos d'inversió en béns d'equipament, però que difícilment superarà el 2% atesa, d'una banda, la persistència de les restriccions creditícies i el consegüent reflex que té en el cost de finançament de l'activitat (en un escenari d'endeutament elevat) i, de l'altra, l'atonía de la demanda interna.

D'aquesta breu projecció de l'evolució dels principals agregats macroeconòmics s'infereix la importància que durant l'any 2011 ha de tenir continuar avançant, amb la màxima celeritat possible, en la reestructuració i recapitalització del sistema financer i en les reformes estructurals que afavoreixin el creixement sostenible de l'activitat econòmica

El binomi desequilibris del sistema financer i dèficit fiscal continuarà doncs constrenyent l'activitat i condicionant negativament la recuperació econòmica i del mercat de treball l'any 2011. Addicionalment, el ritme

de la recuperació també vindrà pautat de forma significativa per l'evolució dels preus de les matèries primeres, especialment les energètiques, i per l'evolució del tipus de canvi de l'euro. Aquests seran els principals condicionants que determinaran els pols de la reactivació de l'economia.

Els desequilibris del sistema financer, el dèficit fiscal i l'evolució dels preus de les matèries primeres són tres dels principals condicionants o amenaces de la recuperació econòmica l'any 2011

Pel que fa al primer d'aquests tres condicionants, el sistema financer, destaca el fet que els processos de desaljanament que calia emprendre han continuat condicionats per una manca de crèdit a nivell global. Aquesta manca de crèdit ha estat especialment preocupant a Catalunya i Espanya, on el desequilibri del sistema financer agreuja molt més aquest problema, atesa la necessitat permanent de refinançar el deute en els mercats internacionals. Aquest fet, unit a la manca de crèdit a escala global, ha penalitzat encara molt més el refinançament públic català i espanyol, atesos els desequilibris que arrossega el nostre sistema financer, que suporta les càrregues de l'esclat de la bombolla immobiliària als seus balanços.

El segon condicionant de la recuperació econòmica és el dèficit fiscal. La mitjana del dèficit públic registrat l'any 2010 al conjunt de la Unió Europea se situa al voltant del 6%, i només Alemanya i Suècia han pogut tancar l'exercici amb un balanç relativament equilibrat. Els mercats financers internacionals han condicionat també aquests processos d'ajust en la mesura en què han començat a penalitzar alguns governs davant del temor a dilatar excessivament aquest ajust, amb la corresponent factura en termes d'endeutament que això comportaria.

L'acció de les administracions públiques a Catalunya l'any 2011 estarà supeditada pel compromís de reduir el dèficit públic

En aquest context, l'acció de les administracions públiques a Catalunya l'any 2011 estarà supeditada per l'adopció dels diferents plans d'austeritat per al període 2011-2013 per part del Govern central i dels acords de reducció del dèficit públic per part de totes les administracions públiques. Mesures que han tingut el seu detonant en la forta inestabilitat dels mercats financers el 2010 que van estendre la crisi del deute grec a altres països de la zona euro que havien experimentat, recentment, forts creixements del seu dèficit públic, com Espanya. S'encaria, així, la prima de risc del deute públic en els mercats financers.

Els objectius fixats per la Comissió Europea i assumits pel Govern i posteriorment per les Corts Generals el 10 de juliol del 2010 estableixen la necessitat d'assolir un dèficit públic per al conjunt de les administracions públiques d'Espanya del 3% per al 2013, que passa per l'objectiu del 6% el 2011 i que obliga al llarg d'aquest any a reduir en 1,9 punts percentuals de PIB el dèficit de l'Administració General de l'Estat, en 1,1 punts de PIB el de les comunitats autònomes, i en 0,1 punts de PIB el de les entitats locals.

Es mantindran, així, per al 2011 les mesures de consolidació fiscal de les administracions públiques, la qual cosa fa preveure, de nou i tal i com dèiem prèviament, una aportació negativa al creixement del PIB de la despesa conjunta de les administracions públiques al llarg de l'any.

Es preveu un augment de la recaptació tributària a Catalunya en relació amb els tributs estatals gestionats per l'Agència Tributària Estatal per l'efecte, encara al 2011, de l'augment dels tipus impositius en l'IVA, de l'eliminació de la deducció dels 400 euros per als rendiments del treball, i l'efecte de la pujada de tipus en els impostos especials. De totes maneres, no és previsible que les bases impositives d'aquests tributs evolucionin massa favorablement. Alhora, es preveu una caiguda dels impostos gestionats directament per la Generalitat, afectats per la pràctica supressió de l'impost de successions, per les exempcions introduïdes a l'àmbit estatal en la tributació de les operacions societàries¹, i per la previsible reducció en l'impost especial sobre determinats mitjans de transport.

Pel que fa a la despesa pública tot indica que s'intensificarà la contenció de la despesa tant en termes corrents com de capital.

1 • Reial decret llei 13/2010, de 3 de desembre, d'actuacions en l'àmbit fiscal, laboral i liberalitzadores per fomentar la inversió i la creació d'ocupació, BOE núm. 293, 03.12.2010.

En les prestacions d'atur, els pressupostos de l'Estat preveuen una despesa per al conjunt d'Espanya de 30.140 milions d'euros, quantitat que és l'1,5% inferior a la pressupostada el 2010 però el 6,1% inferior a la despesa final en prestacions per atur del 2010, de 32.237,9 milions d'euros.

Els pressupostos de l'Estat per al 2011 preveuen una caiguda de la inversió al conjunt de l'Estat del 29,9% i de la despesa regionalitzada a Catalunya del 29,7%. Aquests mateixos pressupostos, d'acord amb la disposició addicional tercera de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, també preveuen una despesa de capital a Catalunya de 3.145,0 milions d'euros, que significa una reducció del 29,9% en relació amb els 4.489,5 milions pressupostats el 2010.

D'altra banda els pressupostos consolidats del Sistema de la Seguretat Social per al 2011 preveuen per al conjunt d'Espanya un modest increment de les despeses no financeres de l'1,9% en relació amb els pressupostos del 2010.

La correcció del dèficit públic condicionarà les pautes de creixement de l'economia catalana

Tot apunta que a Catalunya aquest impacte fiscal negatiu condicionarà les pautes de creixement de l'economia que, atesa la major debilitat de la demanda domèstica, haurà de basar el seu creixement en la demanda estrangera. La traducció d'aquest procés en termes de creixement tornarà a estar condicionada, entre d'altres, i tal com s'apuntava anteriorment, per l'evolució de l'euro en els mercats internacionals, atès que els ajustos reals que l'economia ha estat duent a terme fins ara, tot i que segurament no s'aturaran, veuran molt limitat el seu recorregut, especialment pel que fa als creixements de la productivitat aparent per treballador.

Finalment, **el tercer condicionant de la recuperació econòmica recaurà, tal i com apuntàvem prèviament, en l'evolució dels preus.** L'encariment progressiu del petroli ha generat, des de l'estiu del 2010, una pressió inflacionista sobre els costos energètics que s'ha traduït en un repunt dels preus que de moment ha estat altra vegada més intens a Catalunya i a Espanya que a la resta d'Europa. No obstant això, la política monetària del BCE, lleugerament menys laxa que la de la Reserva Federal dels Estats Units, ha facilitat un enfortiment progressiu de l'euro enfront del dòlar que ha permès que aquest impacte derivat de l'increment dels preus energètics hagi estat menor. A aquestes alçades i amb un euro fort respecte del dòlar, el BCE ha mostrat al mes d'abril de 2011 el primer símptoma de bel·ligerància enfront del creixement de preus (un increment de 0,25 punts percentuals del tipus de referència). No obstant això, a principi de maig també s'han observat els primers símptomes de relaxació de l'escalada de preus del cru, fet que implica que el BCE pugui ajornar, momentàniament, futurs enduriments del marc monetari. Al marge però d'aquesta situació és previsible que l'evolució dels preus de les matèries primeres (condicionats en darrera instància pels creixements intensos i consolidats dels països en vies de desenvolupament) apunti a un sosteniment de les pressions inflacionistes, mentre que la política de control sobre la inflació generi pressions deflacionistes, fet que ens marca un escenari de creixements econòmics dèbils en un context d'inflació de costos.

A més, com que els desequilibris persisteixen encara en moltes economies occidentals (i òbviament també a la nostra), les amenaces que assenyalàvem anteriorment i que també van afectar negativament el creixement l'any 2010 persistiran encara el 2011, atès que l'escenari de recuperació no ha variat substancialment.

En el context actual, com en les darreres edicions de la Memòria, cal seguir considerant la **recerca, el desenvolupament i la innovació (RDI)**, les **infraestructures** i el **model energètic i de sostenibilitat** com a factors claus i estratègics per apuntalar la sortida de la crisi econòmica que vivim.

El sector públic deixarà de ser el motor de la despesa en recerca, desenvolupament i innovació

Pel que fa a l'**RDI** és probable que observem una evolució clarament divergent al sector públic i al sector privat. Si bé, fins al 2009, el sector públic ha estat el motor de la despesa en aquest àmbit, amb importants creixements de despesa, l'acompliment del compromís de reduir el dèficit públic fa insostenible aquest tipus de trajectòria. De fet, el 2009 ja vàrem tenir el primer símptoma del canvi de tendència; el finançament en RDI dels departaments de la Generalitat de Catalunya va disminuir l'1,5%. Conseqüentment, tot fa indicar que hi haurà una caiguda de les despeses en RDI del sector públic durant els propers anys.

Ara bé, el paper del sector públic no només consisteix a injectar recursos al sistema d'RDI del país, sinó, com és obvi, optimitzar i incentivar tot el sistema per millorar la seva eficiència. I aquí sí que hi haurà novetats: durant el 2011 començarà la vigència de diverses iniciatives públiques que poden tenir un impacte positiu en els resultats del nostre sistema. D'una banda, la Llei 2/2011, de 4 de març, d'economia sostenible desenvolupa alguns aspectes relacionats amb la transferència de resultats en l'activitat investigadora, la promoció dels drets de propietat industrial, la formació, la investigació i la transferència dels resultats en el sistema universitari com també la fiscalitat de les activitats de recerca i desenvolupament i innovació tecnològica. En destacaríem la reducció de les taxes en matèria de propietat industrial i l'augment de la deducció de l'impost de societats per activitats d'innovació tecnològica.

D'altra banda, el 2012 es podran veure els primers resultats de la Llei de la ciència. Així, es pot remarcar la proposta d'una nova governança del sistema espanyol de ciència i tecnologia i la creació d'un nou esquema per al desenvolupament professional del personal investigador. De tota manera, des de les societats científiques, es considera que el sistema estatal de ciència i tecnologia encara continuarà sent poc flexible. En l'àmbit català, tal com recomanen el Consell Català de Recerca i Innovació o la mateixa OCDE, cal seguir treballant en millorar l'eficiència i l'impacte de l'acció dels actors del sistema i concretar un marc d'inversió pública en RDI sòlid i exigent que prioritzi l'acció basat en l'avaluació de l'impacte i el cost-benefici de la intervenció pública.

Tot i que el creixement, probablement, continuï sent negatiu a curt termini, la despesa en RDI del sector privat sembla haver arribat a un punt d'inflexió

Pel que fa al sector privat, les últimes dades recollides a la Memòria reflecteixen el dur impacte que ha tingut la crisi econòmica en l'RDI de les empreses, especialment en la innovació (sense l'RD) de les pimes. Si bé la crisi econòmica i l'estrangulació del crèdit seguiran presents a curt i mitjà termini, a banda del possible impacte normatiu comentat anteriorment, hi ha alguns indicis que fan entreveure, a mitjà termini, una millora pel que fa a la inversió en RDI del sector privat. Un indicador que juga a favor d'aquesta hipòtesi són les dades del valor de la inversió en béns d'equipament (diferents de la construcció) de l'any 2010 -amb el consegüent impacte en la despesa en innovació-, que han tingut un lleuger creixement respecte del 2009, una variació positiva que no es donava des del 2007. A més, l'incentiu que suposa la disposició addicional onzena del Reial decret legislatiu 4/2004 de l'Impost de Societats, que permet la llibertat d'amortització d'elements nous de l'actiu material fix en els períodes impositius inicials entre els anys 2011 i 2015, podria ajudar a apuntalar aquesta tendència. Tot plegat, no suposa que no continuï, tot i que de manera molt més moderada, una reducció de la despesa en RDI a curt termini. De tota manera, el que sembla inqüestionable és que, durant els propers anys, el motor per poder mantenir o fins i tot millorar l'esforç en RDI a Catalunya estarà en bona part en mans del sector privat.

Pel que fa a les tecnologies de la comunicació i la informació, la Llei d'economia sostenible pretén impulsar la inclusió, com a part integrant del servei universal, d'una connexió que permeti comunicacions de dades de banda ampla a una velocitat de 1 Mbit per segon, en la mateixa línia que el Pla estratègic de telecomunicacions i societat de la informació a Catalunya 2010-2014. Aquest impuls hauria de contrarestar l'estancament en la seva penetració detectat amb les últimes dades pel que fa a e-administració, e-aprenentatge i e-salut. De tota manera, calen mesures addicionals per potenciar el comerç electrònic. En un context econòmic on la capacitat d'internacionalització de les nostres empreses és clau, l'ús de les TIC per a la comercialització de productes i serveis té, encara, molt recorregut per fer.

Segons un estudi de l'Observatori per a la Societat de la Informació de Catalunya i de la Universitat Oberta de Catalunya, tot fa indicar que el retrocés de sector TIC industrial hauria tocat fons el darrer any i que a partir del 2011 s'espera un procés de creixement de la seva facturació i un impacte favorable en l'ocupació del sector. La iniciativa del Govern de posar en marxa un pol d'innovació digital de Catalunya, *idigital*, i de potenciar clústers tecnològics podria reforçar aquesta tendència.

La crisi i el dèficit públic han generat una reducció dràstica de la inversió pressupostada en **infraestructures de transport**. Aquest escenari és probable que es mantingui a curt termini, fins que no se solucionin els problemes financers de l'Estat i la Generalitat, que passen per un major creixement econòmic. Així doncs, el sector públic no actuarà com a atenuant de la crisi que pateix el sector de la construcció residencial, ans al contrari.

Les noves inversions en infraestructures s'hauran de centrar en aquelles que ofereixin una major rendibilitat econòmica com és el cas del transport de mercaderies per ferrocarril

Les noves inversions s'hauran de centrar, a diferència de la inversió executada durant els darrers anys, en aquelles que ofereixin una major rendibilitat econòmica. És a dir, en la inversió ferroviària, centrada en el transport de mercaderies (especialment al corredor mediterrani) i en les rodalies de les principals ciutats. La finalització de les principals obres ferroviàries en els propers anys, i l'acabament de les principals construccions en l'àmbit portuari i aeroportuari podrien afavorir aquest canvi inversor.

Així mateix, la mala situació pressupostària de les institucions públiques pot comportar l'entrada de capital privat en la inversió d'infraestructures. En aquesta línia, ja s'han iniciat els tràmits per privatitzar part d'AE-NA en l'àmbit estatal.

Pel que fa a l'ús de les infraestructures, dependrà principalment de la conjuntura econòmica (nacional i internacional), així com de l'evolució dels preus dels carburants. Òbviament, els modes de transport més sensibles a aquestes variables i les infraestructures que les suporten són els que més afectats es veurien, tant per una evolució favorable com desfavorable. En aquest sentit és probable que els aeroports i les carreteres estiguin més penalitzats que els ports i el ferrocarril, on el marge per créixer és encara considerable.

Així mateix, atesa la maduresa de les infraestructures a Catalunya, convindria incidir en la seva gestió. És a dir, el marge de creixement en l'ús de les infraestructures serà limitat si l'autonomia en la gestió no és plena i es duu a terme des del territori. Això inclouria una revisió en la gestió de carreteres i aeroports, principalment, per garantir la competència entre territoris.

La incertesa planejarà sobre la definició del model energètic: importància de disposar d'un nou Pla de l'energia de Catalunya

En l'àmbit dels recursos energètics, la incertesa planejarà sobre el debat del model energètic. Primerament, el preu del petroli continuarà la tendència alcista com a conseqüència de la inestabilitat política en els països de l'Orient Mitjà i el Nord d'Àfrica on hi ha les reserves més grans de cru i gas. A aquest factor de gran impacte en l'economia catalana cal sumar-li la reducció de la demanda energètica —generadora de tensions en el sector— i l'accident nuclear de Fukushima, que ha obert de nou el debat de la seguretat i ha tret de l'agenda política l'emplaçament del Magatzem Temporal Centralitzat de residus nuclears. Totes aquestes qüestions s'hauran de tractar durant els propers anys, i el futur Pacte d'Estat de l'energia, en procés de negociació, els haurà de tenir present, ja que ha de ser l'instrument que permeti situar l'energia fora de la conjuntura política.

Els recursos destinats a polítiques energètiques d'estalvi, eficiència i energies renovables es mantindran però amb una menor intensitat i s'obriran perspectives noves en l'àmbit dels serveis energètics i de la política fiscal que desincentivi la producció i el consum de combustibles fòssils. La Unió Europea seguirà treballant per la convergència energètica i el mercat interior de l'energia, en el context de l'Estratègia Europea 2020, amb la previsió que el 2015 cap estat membre estigui aïllat de la xarxa europea de gas i electricitat. En l'àmbit català, el desenvolupament del nou Pla de l'energia de Catalunya 2012-2020, el Pla d'electrificació rural i el Pla d'extensió de la gasificació haurien de tenir un impacte important pel que fa als objectius de sostenibilitat energètica del país. De tota manera, preocupa la manca de disponibilitat de dades oficials del balanç energètic de Catalunya (les últimes dades són del 2007 en el moment de redactar aquesta Memòria), fet que impedeix fer una diagnosi acurada de la situació actual i dificulta avaluar el compliment dels objectius previstos de millora de l'eficiència i de la sostenibilitat energètica.

La producció, el consum i la intensitat energètica primària i final tendiran a baixar, però possiblement es recuperarà la demanda d'energia elèctrica. La potència renovable instal·lada a Catalunya el 2010 farà que augmenti la generació d'energia renovable. Tanmateix, la suspensió cautelar de l'adjudicació del mapa eòlic fa preveure un endarreriment en el compliment dels objectius eòlics, al qual s'han de sumar les dificultats de la biomassa, el biogàs i la solar com a conseqüència de la nova regulació i la crisi en el sector de la construcció.

Continuarà la millora dels indicadors més rellevants de sostenibilitat, tot i que sigui a causa, en gran mesura, de la reducció de l'activitat econòmica

En matèria de **sostenibilitat ambiental**, l'indicador d'emissions per càpita i d'intensitat de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle seguirà, previsiblement, la tendència a la baixa i permetrà aproximar-nos a Kyoto. La reducció de l'activitat econòmica en serà la principal responsable. El processament de l'energia, sobretot el transport per carretera i les plantes de combustió seguiran representant una part majoritària del total de les emissions. Les elèctriques hauran de seguir esforçant-se en el compliment dels objectius d'emissions assignades.

Les polítiques d'adaptació seguiran sent les protagonistes, sobretot en l'àmbit local, de manera que s'incentivarà la mobilitat i el transport sostenible, com també la tecnologia innovadora. Les polítiques de mitigació tindran força presència en l'àmbit internacional ja que en la 17a. Conferència de les Parts del Conveni Marc de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic s'hauran de concretar els compromisos als quals es va arribar en la Cimera de Cancún i intentar cloure un acord global sobre el clima per a després del 2012, any d'expiració del Protocol de Kyoto.

El consum d'aigua seguirà la tendència a la baixa, sobretot per la reducció dels abonats industrials. La recuperació dels embassaments farà que es redueixi la reutilització de l'aigua i que aquesta es destini a recuperar aqüífers. El repte serà augmentar la qualitat de les masses d'aigua per complir amb la Directiva marc de l'aigua, sobretot dels aiguamolls, les aigües subterrànies i els rius.

Caldrà fer nous esforços per millorar la qualitat de l'aire

Es preveu un nou pla d'actuació per millorar la qualitat de l'aire, ja que serà difícil complir amb les mesures pendents del pla anterior i assolir els objectius de la UE quant al diòxid de nitrogen, l'ozó i les partícules que afecten la salut de les persones. Les polítiques de control de la contaminació de l'aire es coordinaran amb les del canvi climàtic.

La superfície de conreus disminuirà (productors i explotacions) i la forestal augmentarà. Els elements estratègics, d'equilibri del territori, de sostenibilitat dels recursos i d'acció climàtica seran importants en el debat sobre la nova política agrària comuna (PAC). Probablement, la producció agrícola i ramadera ecològica i integrada augmentarà, la qual cosa ajudarà a conservar la biodiversitat i reduir l'ús de fertilitzants.

La gestió forestal i del risc d'incendis tindrà nous reptes com a conseqüència de l'augment de les temperatures, la limitació d'aigua a l'estiu, els temporals i les plagues, i, previsiblement, la superfície gestionada de manera sostenible s'incrementarà.

Els objectius dels programes de gestió de residus, en l'actual context de crisi econòmica, seran assolibles

Probablement es podran complir els objectius dels diversos programes de gestió de residus: municipals, industrials i de la construcció, atès que la generació de residus tendirà a reduir-se (municipals, construcció) o a estancar-se (industrials) i el reciclatge i la valorització augmentaran. Tanmateix, les dificultats estaran en la manca d'infraestructures necessàries per millorar la relació aprofitament/disposició, per tant, en les instal·lacions de triatge i compostatge. En aquesta línia, el Govern té previst revisar el Pla territorial sectorial d'infraestructures de gestió de residus municipals (PTIRMC).

La regulació mediambiental de les activitats industrials seguirà desenvolupant-se tot i que es valoraran els factors de localització de l'activitat empresarial que afecten l'ocupació. El reciclatge, l'ús de subproductes i, en definitiva, la producció sostenible, seguiran la tendència a l'alça. La despesa total en protecció ambiental (inversió i despesa corrent) previsiblement augmentarà com a conseqüència de les noves regulacions, sobretot en el control de les emissions a l'atmosfera i a l'aigua. Quant a la certificació de gestió ambiental (EMAS) es preveu que augmenti entre les empreses mitjanes, però el panorama quant a l'evolució dels distintius de qualitat ambiental és incert.

El sector empresarial del medi ambient seguirà colpejat per la crisi quant a facturació i/o ocupació, però alguns subsectors com ara el de l'aigua, el transport, l'edificació i les energies renovables tenen perspectives de mantenir-se o créixer.

La feblesa de la recuperació econòmica continuarà marcant el to apàtic en l'evolució del **mercat de treball** durant l'any 2011. Tot i que sembla intuir-se la fi de la destrucció d'ocupació, sembla més llunyana la ge-

neració d'ocupació neta i la reducció de la taxa d'atur, com a mínim fins que el nivell de creixement del PIB no assoleixi cotes relativament més elevades, no inferiors al 2%.

L'any 2011 es mantindrà el to erràtic en l'evolució del mercat de treball: el creixement econòmic previst no serà suficient per generar ocupació en termes nets

En l'àmbit estructural és previsible que la construcció, que encara ha d'acabar de corregir la seva dimensió, segueixi perdent població ocupada durant l'any 2011. La resta de sectors poden presentar resultats positius o negatius, en funció de la deriva que prengui el canvi estructural en l'economia nacional.

El que sí sembla més previsible és un increment de la temporalitat a mesura que es comenci a recuperar l'activitat econòmica. Així, malgrat la reforma laboral duta a terme pel Govern central, la incertesa en l'evolució de l'economia, sumat a la "cultura" tradicional del recurs a la contractació temporal, podrien provocar un increment de l'ús dels contractes temporals, com ja s'observà l'any 2010.

La millora en la contractació hauria de servir, també, per reduir l'atur de llarga durada. Caldrà veure en quina mesura aquells individus que porten més d'un any sense treballar són capaços de reincorporar-se de nou al mercat i de competir amb els individus que han estat menys temps en situació d'atur. En aquest sentit, els joves disposen d'un cert avantatge respecte als adults d'edat avançada, el que podria traslladar el problema social de la joventut a les cohorts de 50 anys o més. Això pot ser especialment problemàtic si el canvi estructural deprecia el capital humà dels individus amb experiència laboral que es troben a l'atur.

Finalment, caldrà veure quin és el paper del sector públic durant els pròxims anys. Durant la crisi, el pes del sector públic entre els assalariats ha crescut fruit de la major destrucció d'ocupació al sector privat. Caldrà veure com es tradueixen els problemes financers de l'Estat i la Generalitat en l'ocupació al sector públic.

Pel que fa al **treball autònom**, destaca que per segon any consecutiu s'ha reduït a una intensitat molt major que el nombre total d'ocupats. La dificultat de generar ocupació assalariada de l'economia, unida al creixement cada cop més gran del nombre d'aturats, poden ser factors que facilitin l'autoocupació com una sortida als aturats. No obstant això, de moment s'ha vist que aquest efecte resta clarament superat pel creixement insuficient de l'economia i per tant de les oportunitats de negoci que això comporta. Així, el nombre de persones autònomes que pleguen ha tornat a estar per sobre del nombre d'autònoms que inicien l'activitat. Sí que sembla que el perfil del treball autònom que ha hagut de cessar l'activitat ha variat en els darrers dos anys, ja que aquest darrer exercici ha afectat més els sectors terciaris, cosa que indicaria un esgotament del procés recessiu. Atesos aquests antecedents i la perspectiva incerta de recuperació de l'economia, és previsible que, tot i que millori l'evolució del treball autònom, de moment tampoc creixi amb força, atès l'escàs vigor que es preveu en la represa de l'activitat econòmica. No obstant això, sí que sembla previsible que es pugui frenar o fins i tot aturar la intensa pèrdua de treball autònom dels anys precedents. Per tant, depenent del context econòmic general, en una conjuntura de recuperació econòmica podríem veure una evolució més positiva del treball autònom.

Les **polítiques d'ocupació i la negociació col·lectiva** tornen a ser crucials per a la recuperació del mercat de treball i la consolidació de la reactivació econòmica, tan crucials que en l'escenari econòmic actual és del tot imprescindible una actuació forta i decidida de millora de la formació professional i ocupacional com a condició necessària per augmentar l'ocupabilitat de la població.

És del tot imprescindible una actuació forta i decidida de millora de la formació professional i ocupacional com a condició necessària per augmentar l'ocupabilitat de la població

Partint de l'Acord social i econòmic per al creixement, l'ocupació i la garantia de les pensions, signat el 2 de febrer de 2011 entre el Govern i els interlocutors socials, s'han pres mesures relatives a les polítiques d'ocupació, tant conjunturals com estructurals. Entre les mesures conjunturals destaquen el Pla de xoc, vigent durant 12 mesos, regulat pel Reial decret llei 1/2011 de mesures urgents per promoure la transició a l'ocupació estable i la requalificació professional de les persones aturades. Incentiva la contractació a temps parcial de joves menors de 30 anys i de persones aturades de llarga durada. Les mesures estructurals es concreten en la reforma de la Llei d'ocupació orientada al mig i llarg termini, partint de les línies acordades a l'Acord social i econòmic per al creixement, l'ocupació i la garantia de les pensions. L'objectiu principal

és millorar l'eficiència de les polítiques d'ocupació, un objectiu l'assoliment del qual es manifesta més necessari i urgent en la conjuntura actual de l'economia i l'ocupació, ateses les seves repercussions en el funcionament i la situació del mercat de treball.

Partint d'aquestes línies, el Reial decret llei 3/2011 de mesures urgents per a la millora de l'ocupabilitat i la reforma de les polítiques d'ocupació, en tramitació com a projecte de llei, persegueix adaptar-les a la realitat del mercat laboral i a les característiques del territori; augmentar-ne l'eficàcia en la millora de l'ocupabilitat i les possibilitats d'inserció de les persones desocupades, especialment joves i aturades de llarga durada; respondre millor a les necessitats de les empreses per cobrir les seves ofertes d'ocupació; i situar els serveis d'ocupació entre els millors instruments per a la gestió del capital humà en el nou model econòmic més equilibrat i productiu.

D'altra banda, durant l'any 2011 caldrà tenir present els aspectes de la Llei 35/2010 pendents de desenvolupament. Després de la recent aprovació del Reial decret 801/2011, de 10 de juny, pel qual s'aprova el reglament dels procediments de regulació d'ocupació i d'actuació administrativa en matèria de trasllats col·lectius, queda pendent la constitució i funcionament del fons de capitalització. Abans de juny de 2011 s'hauria d'haver aprovat el projecte de llei pel qual, sense increment de les cotitzacions empresarials, es reguli la constitució d'un fons de capitalització per als treballadors, mantingut al llarg de la seva vida laboral per una quantitat equivalent a un nombre de dies de salari per any de servei a determinar. La regulació ha de reconèixer el dret del treballador a fer efectiu l'abonament de les quantitats acumulades a favor seu en el fons de capitalització en els casos d'acomiadament, de mobilitat geogràfica, per a la realització d'activitats de formació o al moment de la jubilació. Les indemnitzacions que cal que l'empresari aboni en cas d'acomiadament s'han de reduir en un nombre de dies per any de servei equivalent al que es determini per a la constitució del Fons. Atès l'informe del grup de treball constituït per l'Acord econòmic i social en relació amb la creació del Fons, el Govern ha anunciat a finals de juny de 2011 l'ajornament, inicialment per un any, de l'entrada en vigor d'aquesta mesura.

D'altra banda, també cal tenir en compte la reforma de la **negociació col·lectiva**, que incidirà en la implantació efectiva de part de les reformes introduïdes per la Llei 35/2010.

L'any 2010 s'ha publicat l'Acord per a l'ocupació i la negociació col·lectiva 2010, 2011 i 2012 el qual preveu, en la seva disposició addicional única, que els agents socials iniciaran una negociació bipartida sobre la negociació col·lectiva durant un període de sis mesos des de la signatura de l'acord. Si bé ha estat impossible arribar a l'acord en el termini establert, s'ha realitzat el primer pas mitjançant la reforma laboral, en introduir variacions en els procediments de negociació col·lectiva que aporten elements de flexibilitat en matèria de mobilitat geogràfica, de modificacions substancials de les condicions de treball i de clàusules de desvinculació salarial.

Continua sent necessària una negociació col·lectiva que permeti potenciar i millorar l'activitat econòmica de les empreses, les condicions de treball i d'ocupació

La reforma de la negociació col·lectiva és una necessitat urgent proclamada des de diferents àmbits i recollida en un dels apartats de l'Acord social i econòmic per al creixement, l'ocupació i la garantia de les pensions, signat el 2 de febrer 2011 pels agents socials i el Govern de l'Estat.

Des del principi de respecte a l'autonomia dels interlocutors socials per gestionar la negociació col·lectiva, i tenint com a objectiu potenciar i millorar l'activitat econòmica de les empreses, les condicions de treball i d'ocupació, s'han desenvolupat negociacions que han finalitzat sense acord. Això ha donat peu al fet que el Govern de l'Estat promulgui el Reial decret llei 7/2011, de mesures urgents per a la negociació col·lectiva, que posteriorment serà tramitat com a projecte de llei.

Experiències anteriors demostren que les reformes laborals generades sense que al darrere hi hagi un consens entre les organitzacions empresarials i sindicals han resultat de més difícil aplicació que aquelles que si n'han gaudit.

Per això, malgrat les dificultats derivades de la manca d'acord entre els agents socials és previsible que, per tal d'afavorir la creació d'ocupació i la capacitat d'adaptació laboral, es continuï advocant per garantir la

racionalització i vertebració dels convenis col·lectius, potenciant la negociació col·lectiva de l'àmbit d'empresa per aconseguir una gestió pactada de la seva flexibilitat interna i externa. D'altra banda, pel que fa als salaris, probablement de cara a l'any vinent es tinguin en compte les referències de l'Acord per a l'ocupació i la negociació col·lectiva, amb la finalitat de preservar la moderació salarial.

La **prevenció de riscos i la salut laboral** és l'altre factor que definirà l'evolució de la qualitat del mercat de treball. L'evolució de la **sinistralitat** està relacionada directament amb les condicions de treball, amb la població afectada per aquestes condicions i el context social i econòmic del moment.

Caldrà fer un seguiment estricte de la sinistralitat i, si escau, aplicar noves mesures preventives en aquests àmbits

En xifres absolutes es detecta una progressió positiva cap a la reducció de l'accidentalitat amb una tendència que es manté els darrers anys i que segurament perdurarà. Els darrers anys el nombre de sinistres en jornada laboral registrats mostra un descens significatiu en conjunt (amb baixa i sense), especialment en els accidents més greus. Per contra, els accidents *in itinere*, amb un menor pes relatiu, incrementen les seves xifres.

Tanmateix la conjuntura econòmica actual té una influència directa en el mercat laboral, on s'ha produït una evolució negativa de l'ocupació i de l'afiliació; per tant, les bones tendències de la sinistralitat cal analitzar-les sota aquests condicionants. L'anàlisi dels índexs d'incidència (nombre d'accidents per cada 100.000 afectats amb les contingències professionals cobertes) dels accidents en jornada laboral amb baixa mostra una pauta positiva i constant vers la reducció que fa preveure que hi haurà continuïtat en el temps. Per contra, els índexs dels accidents *in itinere* tenen una evolució de creixement que es perllonga en la darrera dècada, mentre que en els accidents en jornada laboral sense baixa aquesta tendència es detecta en els darrers tres anys. Per aquest motiu, els propers anys caldrà fer un seguiment estricte en la sinistralitat que no produeix baixa i la patida en l'anada i tornada de la feina i, si escau, aplicar noves mesures preventives en aquests àmbits.

L'escenari futur que afectarà les **malalties professionals** no és tan clar. En primer lloc, l'evolució està condicionada per un canvi de tractament per part de la Seguretat Social, com a conseqüència de la nova catalogació establerta al RD 1299/2006, de 5 de desembre, fet que provoca un trencament en les sèries estadístiques i que dificulta les anàlisis predictives. D'altra banda, en l'actualitat encara es detecten certs problemes en la identificació d'algunes patologies d'origen laboral, en la seva catalogació com a malalties professionals i en el seu registre posterior de tal forma que les dades de registre publicades podrien no ser prou representatives de la realitat laboral.

Les polítiques derivades de l'Estat del Benestar, sota pressió davant la recrudescència de la crisi econòmica i la necessitat de reduir el dèficit públic

Durant aquests primers anys del començament de la crisi econòmica, ningú no discuteix el paper estabilitzador i de manteniment de la cohesió social que ha tingut l'**Estat del Benestar** a casa nostra. No obstant això, la recrudescència de la crisi econòmica, amb un impacte demolidor en el mercat de treball i el dèficit públic, fa aparèixer algunes ombres en la capacitat de les polítiques públiques per poder continuar fent aquesta tasca amb el mateix grau d'acompliment. La necessitat de reduir el dèficit públic d'una banda i de l'altra l'increment de les necessitats socials obligaran, més que mai, a fer un gran esforç de millora de l'eficiència del sistema, que probablement haurà d'anar acompanyat de noves vies de finançament per al seu sosteniment. Tot i això, és previsible que a mitjà termini les polítiques derivades de l'Estat del Benestar es desenvolupin sota una gran pressió que en dificulti la seva tasca.

Es confirma el canvi de tendència pel que fa a l'entrada a Catalunya de persones d'altres nacionalitats

És indubtable que per planificar les **polítiques de benestar social** és important tenir present l'**evolució demogràfica** del país. Tal com comentàvem en l'edició passada, el canvi de tendència pel que fa a l'entrada al territori de persones d'altres nacionalitats és una realitat. De fet, el saldo migratori ja és negatiu, si ens atenim a les dades provisionals del padró continu d'habitants a 1 de gener del 2011. L'actual context socioeconòmic fa pensar que aquesta tendència es mantindrà durant el període de temps en què no hi hagi una clara recuperació de l'ocupació.

Els canvis demogràfics podrien accelerar la progressiva tendència a un envelliment de la població

Si aquest factor es manté i si li sumem el declivi en la natalitat iniciat el 2009 conjuntament amb el descens de la mortalitat dels darrers anys, l'efecte de rejuveniment de la població que hem viscut l'últim decenni s'esvairia obrint pas a un envelliment de la població, fins i tot més accelerat del que indicaven les previsions fetes anteriorment.

Aquest escenari té diverses lectures. L'estabilització de la població catalana pot suposar, a curt termini, una menor pressió per serveis com l'educació, la salut o els mateixos serveis socials. Però a mig termini, l'envelliment de la població pot tenir conseqüències importants pel que fa als serveis públics de protecció social com són els serveis socials i els d'atenció a la dependència o la salut. Igualment s'observaran efectes sobre el mercat de treball que veurà com l'índex de reemplaçament de la població activa, que determina l'equilibri entre el volum de la població que podria entrar a treballar i el que està a punt de sortir, accelera la tendència dels darrers anys, atès que el nombre d'efectius que entra és considerablement inferior al que surt.

Tot i que aquesta situació es perllongarà durant alguns anys, fruit de l'arribada a edats reproductores de cohorts amb un menor nombre de persones, dels fluxos migratoris i de l'increment de l'esperança de vida, és possible que a mig termini es pugui revertir o, si més no, apaivagar la tendència a l'envelliment de la població. Aquest fet es deu a què les franges d'edat corresponents a infants menors de 10 anys tenen un nombre d'efectius superior al detectat els anys precedents, en gran part, gràcies als processos migratoris de la primera dècada del segle actual i pels seus efectes en l'augment de la natalitat.

La necessitat de millorar l'educació, especialment en àmbits com el fracàs escolar i la relació amb el mercat de treball, un repte complex en un context de restriccions pressupostàries

Les restriccions pressupostàries anuncien un període difícil en el **sector educatiu** per poder fer front als seus compromisos. La manca de recursos podria afectar negativament la qualitat del sistema (professorat docent i de suport, infraestructures) i condicionar seriosament el correcte desplegament de la Llei d'educació, com l'autonomia de centres, l'avaluació del sistema i la professionalització de la direcció de centres. L'aposta per una millora clara per l'eficiència del sistema sembla l'únic camí possible i això implica saber prioritzar i reduir la despesa en àmbits menys imprescindibles. De tota manera, el repte és ingent si és té en compte el punt de partida: una despesa en educació respecte del PIB clarament per sota de la de l'Estat (el 3%, 8 dècimes menys) i de la Unió Europea, i una despesa privada de les famílies catalanes en educació, en canvi, superior a la despesa privada estatal.

El repte és encara més gran quan un dels grans objectius del Govern és reduir a la meitat el fracàs escolar. Per aconseguir aquest objectiu es pretén incidir en l'establiment de la competència lectora com a eix vertebrador de l'aprenentatge, fomentar la detecció precoç dels desavantatges inicials de l'alumnat per promoure la seva atenció immediata, prioritzar els centres amb alumnes amb més dificultats, prioritzar l'aprenentatge de les competències bàsiques i millorar la formació inicial i contínua dels professors i dels equips directius de centre. D'igual manera, tal com s'indica en l'informe del CTESC sobre fracàs escolar, també caldria esmerçar esforços en aspectes com la millora de la informació sistemàtica disponible de cada alumne, la flexibilització de l'accés i el retorn al sistema educatiu, el foment del treball en xarxa i l'estabilitat dels equips docents implicats, la potenciació i el seguiment personalitzats, el foment i la promoció del valor i el reconeixement social de l'educació, el treball en l'entorn i en la transició escola-treball amb la potenciació de les activitats complementàries en el barri i la distribució equitativa de l'alumnat amb necessitats educatives especials i específiques entre els centres escolars sostinguts amb fons públics. I tot plegat, en un marc educatiu estable, evitant canvis sobtats i constants de direcció fruit de conjuntures polítiques, com hauria de garantir una llei d'educació catalana que es va aprovar amb un important consens polític.

La situació actual de crisi, paradoxalment, aporta alguns indicadors positius, que tot indica que es mantindran al llarg dels propers anys, com és l'increment de les persones inscrites en tots els nivells formatius (excepte en els estudis universitaris que pràcticament es mantenen), que hauria de tenir un cert impacte en la reducció dels indicadors d'abandonament prematur i de graduació de l'educació secundària obligatòria, fet, d'altra banda, que pot reflectir un increment del reconeixement social de la formació entre la població.

Les últimes mesures adoptades facilitaran l'entrada, la continuïtat i el retorn al sistema educatiu

A mitjà termini, els canvis introduïts per la Llei d'economia sostenible haurien de millorar la relació entre el món educatiu i el laboral. En destaca l'adaptació del quart curs d'ESO en un curs de caire orientador cap als estudis postobligatoris, fent una major incidència en els cicles formatius del que s'havia fet fins ara, i la flexibilització de passarel·les entre estudis (de CFGM a batxillerat i de CFGS a la universitat). És també voluntat de l'actual Govern continuar treballant en la progressiva integració dels subsistemes de formació professional a Catalunya i reforçar les possibilitats d'alternança entre formació i treball. En aquest sentit, la pretensió de continuar potenciant la formació d'adults és una bona notícia atès que aquest tipus de formació, entre altres aspectes, s'ha convertit en un via important per accedir o retornar als estudis postobligatoris i universitaris.

En l'actual conjuntura econòmica, la sostenibilitat del sistema universitari es troba en discussió. A més de les clàssiques referències a la governança, a l' excessiva fragmentació del sistema o a la dificultat per disposar d'un perfil propi diferencial i amb una major càrrega d'especialització, l'enfocament central dels propers anys serà en el finançament. En aquest sentit, caldrà seguir treballant per una relació més forta amb el sector privat i la possibilitat de col·laborar en projectes comuns, la majoria vinculats a la recerca i la innovació. L'opció d'incrementar les taxes universitàries hauria d'anar acompanyada d'un canvi en les regles de joc en la distribució de les polítiques de beques i ajuts. Com s'ha constatat en l'apartat d'educació de la Memòria, el sistema centralitzat de repartiment de les beques perjudica Catalunya, atès que si bé el nombre total d'alumnat català respecte de l'Estat és del 16%, en canvi l'import percebut és del 7,5% del total espanyol (cal tenir present que el 62% dels imports obtinguts a través dels ajuts i beques corresponen a l'educació universitària). En aquesta línia, caldrà fer el seguiment del compromís del Govern d'assolir el sostre competencial previst a l'Estatut de Catalunya en matèria de beques universitàries, amb el finançament corresponent.

Tres debats seran protagonistes en l'àmbit de la salut: la contenció de la despesa, el nivell d'eficiència i el seu finançament

Pel que fa a les polítiques relacionades amb la **salut**, la crisi econòmica determinarà en gran part el sentit i la mesura de les decisions que es prenguin en el curt termini amb l'objectiu de garantir la sostenibilitat del sistema sanitari, actualment afectat per un finançament deficitari. Els debats actuals giren a l'entorn de tres possibles àrees de millora relacionades amb la contenció de la despesa i el nivell d'eficiència, sense deixar de banda, però, la vinculació de cadascuna d'elles amb el principi d'equitat que regeix el funcionament del sistema i l'establiment d'un millor finançament.

La racionalització de la despesa en base al cost-efectivitat dels productes i serveis, d'una banda, i l'increment de l'eficiència de l'assistència sanitària, de l'altra, constitueixen elements pràcticament comuns a tots els posicionaments; pel que fa a la millora del finançament les posicions estan més obertes i són contradictòries. El desplegament del Pla de mesures urgents 2011 per a la sostenibilitat del sistema sanitari públic, mitjançant el desenvolupament de diversos plans (d'austeritat i simplificació de l'administració sanitària, de reordenació i racionalització en la prestació de serveis sanitaris, de racionalització de la prestació farmacèutica, i de repriorització i reprogramació de les inversions) marcaran el gruix del full de ruta del Govern durant aquesta legislatura en l'àmbit sanitari, implementació difícil que fa preveure un important nivell de conflictivitat laboral i social durant una bona part de la legislatura.

Més enllà d'això, comencen a prendre forma diverses idees que replantegen el model sanitari actual i afavoreixen la seva adaptació als reptes sociodemogràfics i epidemiològics. El caràcter multidimensional de la salut i els seus determinants, el continu assistencial entre els àmbits social i sanitari, la combinació entre promoció, prevenció, tractament i rehabilitació i la coresponsabilitat ciutadana, apareixen recollits de diferents maneres en la producció normativa i les iniciatives públiques dels últims anys.

L'increment de la vulnerabilitat social pot generar una tensió molt intensa en el sistema de protecció social

És evident que l'allargament de l'actual crisi econòmica està generant conseqüències serioses per a les condicions de vida de la societat catalana. Els indicadors palesen un increment preocupant de la vulnerabilitat social que pot generar una excessiva tensió en el sistema de **protecció social** com a última xarxa de suport

socioeconòmic de les persones. Dades com el creixement de gairebé 2 punts de la taxa de risc de pobresa, el creixement del 44% del nombre de beneficiaris del PIRMI o l'increment del nombre d'actuacions dels serveis socials així ho fan entendre.

Preocupa especialment l'increment de la pobresa infantil

Preocupa especialment l'increment de la pobresa infantil; la taxa de risc de pobresa d'aquest col·lectiu ha crescut 6 punts en tan sols un any i arriba al 23,4%; en altres paraules, gairebé 1 de cada 4 nens es troba en una situació de vulnerabilitat. Malauradament, les previsions a curt termini tampoc no són positives, atès que la pobresa infantil està estretament relacionada amb la situació laboral dels pares. La iniciativa del Govern de promoure un Pacte per a la infància és pot convertir en una eina important per millorar les polítiques que han de fer front a aquesta greu problemàtica.

Les receptes clàssiques de lluita contra l'exclusió social i la pobresa perden eficàcia davant l'increment de la pobresa derivada del mercat de treball

Els mecanismes clàssics de lluita contra l'exclusió social i la pobresa poden perdre eficàcia davant la creixent extensió de la vulnerabilitat cap a col·lectius que han perdut la seva feina i han deixat de rebre les prestacions d'atur. En aquest marc, l'impuls d'un Pla d'inclusió social i la transformació de la renda mínima d'inserció poden ser dues iniciatives remarcables per encarar aquesta nova realitat de la pobresa i l'exclusió social a Catalunya tant des de la banda de l'estratègia com de l'acció.

L'UE ha posat de manifest el paper d'estabilitzadors automàtics dels sistemes de protecció social i el rol crucial dels serveis socials en moments de crisi econòmica. Certament, l'allargament de la crisi i les perspectives d'un període de creixement econòmic dèbil a mig termini poden repercutir sobre la solidesa del sistema de pensions. Precisament, la reforma del sistema de pensions espanyol s'emmarca en aquest objectiu d'aconseguir unes pensions sostenibles i adequades. Tot i això, no es pot oblidar que la viabilitat futura del sistema de pensions, tal com actualment està concebut, depèn de la creació d'ocupació i l'increment de la productivitat, factors que il·lustraran la capacitat del país per sortir de la crisi.

La reducció de la despesa pública generarà un frenada en el procés d'universalització dels serveis socials

La contenció o, en el pitjor dels casos, la reducció de la despesa en polítiques de protecció social, farà gairebé inviable continuar amb l'extensió del procés d'universalització dels serveis socials desenvolupat fins ara. En aquesta mateixa escenari es trobarà el desplegament del Sistema català per a l'autonomia i atenció a la dependència (SCAAD), fet que obligarà a gestionar, també, la insatisfacció existent entre els potencials usuaris i el seu entorn familiar, davant d'unes expectatives que no es podran complir. En aquest context, la modernització del sistema, la millora de l'eficiència i la prioritització de les actuacions semblen les úniques vies possibles per fer front al reptes que comportarà l'exigent situació social i econòmica dels propers mesos.

Es mantindran les resistències de les entitats bancàries per traslladar al sector de l'habitatge majors facilitats creditícies

Pel que fa a l'**habitatge**, la crisi del deute sobirà en l'àrea euro, amb una afectació especial sobre la prima de risc exigida al deute públic espanyol, en un context on una bona part del crèdit concedit per la banca espanyola a les activitats de la construcció i de la promoció immobiliària es valorava com a potencialment problemàtica, ha portat a accelerar el procés de reajust i racionalització del sector creditici, entre altres conseqüències. L'aprovació del Reial Decret 2/2011 fixa el percentatge de capital bàsic que han de tenir les entitats sobre el seu actiu ponderat de risc, fet que obligarà, especialment les caixes, a incrementar l'apellació al finançament per cobrir les exigències de capital encarint aquest finançament. També és possible que, per complir amb els requeriments establerts, algunes entitats redueixin els seus actius ponderats, la qual cosa pot limitar el crèdit a famílies i empreses. Tot, per tant, fa indicar que es mantindran les resistències de les entitats per traslladar al sector de l'habitatge majors facilitats creditícies.

A curt termini, no es preveu una millora de l'accessibilitat a l'habitatge i per tant un canvi de tendència en el sector

El 2010 s'ha frenat la millora d'alguns dels elements que configuren els indicadors usuals d'accessibilitat a la compra d'habitatge, principalment a causa d'una menor caiguda del preu de l'habitatge i l'alentiment en la reducció dels tipus d'interès hipotecaris mitjans. El 2011, si bé es preveu una caiguda més intensa del preu de compra de l'habitatge, és molt probable que el tipus d'interès hipotecari mitjà s'incrementi. Si a aquests elements s'afegeix el procés de racionalització bancari comentat anteriorment, es pot concloure que no es preveu una millora de l'accessibilitat al crèdit per a la compra d'habitatge que seguirà restringint la demanda d'habitatge.

Un altre factor que no afavoreix un canvi de tendència en el sector de l'habitatge durant els propers mesos són algunes de les mesures de consolidació fiscal aprovades amb efectes plens al llarg del 2011 com són la supressió de les desgravacions fiscals a la compra de l'habitatge de primera residència per a rendes superiors a 24.107 euros i la pujada de l'IVA i de l'impost de transmissions patrimonials i actes jurídics documentats.

Si en el millor dels escenaris, a finals del 2011 es comencés a produir una lenta però consolidada recuperació de l'ocupació, aquest factor difícilment tindria un efecte positiu observable al llarg d'aquest any.

En aquest context, es mantindrà la reducció de l'activitat del sector de la construcció residencial

En aquest marc és previsible, per tercer any consecutiu, una reducció de l'activitat del sector de la construcció residencial. D'altra banda, la reducció del 18,7% de la despesa pública directa en habitatge prevista en els pressupostos generals de l'Estat per al 2011 condicionarà a la baixa la despesa de la Generalitat en aquest àmbit, amb una més que probable reducció de l'oferta de nou habitatge amb protecció oficial.

